



2018/19 Winter Semester

Türkiye İktisat Tarihi

Doç. Dr. Mehmet Rauf Kesici ve Dr. Derya Keskin

Derste Türkiye ekonomisi II. Meşrutiyetin ilanından (1908) itibaren ele alınarak incelenmekte, günümüz Türkiye ekonomisinin durumu ele alınarak tamamlanmaktadır. Bu süreç, ekonomi tarihindeki belli başlı yönelimler gözetilerek dönem dönem incelenmektedir. Her ekonomik dönem, genel özellikleri, sektörler itibarıyla ekonomik göstergelerin durumu, ekonomi politikaları, kadın emeği ve istihdamı, sınıflar ve bölüşüm gibi temalar çerçevesinde ele alınarak önemli ekonomik-sosyal vakalar eşliğinde sunulmaktadır.

Bu dersin katılımcılarının temel iktisat bilgisine sahip olması, dersin amaçlarına ulaşmayı kolaylaştıracaktır, ancak zorunlu değildir. Dersi tamamlayan katılımcılar arzu ederlerse UDE tarafından hazırlanacak bir katılım belgesi almaya hak kazanacaklardır.

Bu derste öncelikle Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan önce Osmanlı Devleti'nin ekonomik durumu ele alınacaktır. Sonra Türkiye ekonomi tarihi ortak özelliklerine göre belli dönemlere ayrılarak incelenecektir. Bu dönemlerde Türkiye ekonomisinde ekonomi politikalarındaki değişiklikler değerlendirilecek; tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişimi ile çalışma koşulları, emeğin durumu, dış ticaret, büyüme ve bölüşüm konuları tartışılacaktır.

Türkiye İktisat Tarihi dersi Universität Duisburg-Essen (UDE) ve Off-University iş birliği ile organize edilen ve eş zamanlı olarak UDE Institut für Turkistik ve Off-University bünyesinde yer alan dönemlik bir derstir. Bu dersin (Kocaeli Dayanışma Akademisi (KODA)'nın kurucu üyesi) Dr. Derya Keskin ve (UDE'de çalışan KODA kurucu üyesi) Doç. Dr. Mehmet Rauf Kesici olmak üzere iki sorumlu öğretim üyesi bulunmaktadır. Derse Dr. Derya Keskin Türkiye'den, Doç. Dr. Mehmet Rauf Kesici Almanya'dan katılmaktadırlar. Bu ders, derse kayıt olan UDE öğrencileriyle Essen Kampüsünde bir derslikte yüz yüze yapılırken, dersi Off-University bünyesinde seçecek katılımcılarla ise eş zamanlı online olarak yapılacaktır.

Dersin Hedefleri

Bu dersin temel başlıklar itibarıyla amaçları;

- Türkiye ekonomi tarihinin dönemler itibarıyla ayırıcı özellikleri dikkate alınarak incelenmesi,
- Tarihsel süreç içinde ekonomi politikalarında meydana gelen dönüşümlerin değerlendirilmesi,
- Tarım, sanayi ve hizmet sektörlerindeki değişimlerin sosyo-ekonomik uzantılarının anlaşılması ve
- Tüm bunların, dış ticaret, büyüme, bölüşüm, sınıfsal yapı ve kadın emeğindeki yansımalarının genel toplumsal değişime paralel olarak yorumlanmasıdır.

Katılım Şartları

Herkes katılabilir



Kaynakça

- Korkut Boratav, Türkiye İktisat Tarihi 1908 - 2009, İmge Kitabevi, 15. Baskı, Nisan 2011.
- Gülten Kazgan, Tanzimattan 21.Yüzyıla Türkiye Ekonomisi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 4. Basım, İstanbul, 2012.
- Şevket Pamuk, Türkiye'nin 200 Yıllık İktisadi Tarihi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 6. Basım, İstanbul, 2016.
- Kemal Yakut, Ömer Obuz, Filiz Tepecik, Süleyman Yaşar, Türkiye Cumhuriyeti İktisat Tarihi, Editörler: Süleyman Yaşar & Kemal Yakut, Anadolu Üniversitesi, AÖF Yayını, 2013.
- Nevzat Onaran, Emvâl-i Metrûkenin Tasfiyesi - I: Osmanlı'da Ermeni ve Rum Mallarının Türkleştirilmesi ve Emvâl-i Metrûkenin Tasfiyesi - II: Cumhuriyette Ermeni ve Rum Mallarının Türkleştirilmesi, (2 Cilt) Evrensel Basım Yayın, 2013.
- Mahfi Eğilmez, Değişim Sürecinde Türkiye: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Sosyo-Ekonomik Bir Değerlendirme, Remzi Kitabevi, 2018.
- Mahfi Eğilmez'in çeşitli yazıları: <http://www.mahfiegilmez.com/>
- Bağımsız Sosyal Bilimciler, 2008 Kavşağında Türkiye/ Siyaset, İktisat ve Toplum, Yordam Kitap, 2008.
- Mehmet Rauf Kesici, "Türkiye Ekonomisinin Yüksek Büyüme Evresinden 'Uzun İşsizliğe Doğru'", Birikim Güncel, 07.07.2010.
- Nazım Çatalbaş, Özgür Tonus, vd. Türkiye Ekonomisi, Editörler: Metin Toprak & Nazım Çatalbaş, Anadolu Üniversitesi, AÖF Yayını, 2013.
- Ahmet Makal, "Türkiye'de Kadın Emeğinin Tarihsel Kökenleri", *Geçmişten Günümüze Türkiye'de Kadın Emeği* içinde. A. Makal & G. Toksöz (der.), İmge Kitabevi, 2015. 35-97.
- Ayşe Buğra & Yalçın Özkan, "Türkiye'nin Ekonomik Kalkınma Sürecinde Modernleşme, Dini Muhafazakarlık ve Kadın İstihdamı", *Akdeniz'de Kadın İstihdamının Seyri* içinde. A. Buğra & Y. Özkan (der.), İletişim Yayınları, 2013. 125-153.
- Gülay Toksöz, "Türkiye'de Kalkınma Sürecinde Kadın Emeği", *Kalkınmada Kadın Emeği* içinde. Gülay Toksöz, Varlık Yayınları, 2011. 217-257.



- Şemsa Özar, “Türkiye’de 1980 Sonrası Dönemde Kadın Emeği ve İstihdamı Politikaları: Kadın Hareketi, Sendikalar, Devlet ve İşveren Kuruluşları”, *Geçmişten Günümüze Türkiye’de Kadın Emeği* içinde. A. Makal & G. Toksöz (der.), İmge Kitabevi, 2015. 223-253.

Hafta I: Başlangıç: Savaş Yıllarında Ekonomi: 1908-1922

17.10.2018

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan Osmanlı Devleti’nin son döneminde ekonominin durumunun ve savaşın ekonomiye etkilerinin incelenmesi.

Hafta II: Açık Ekonomi Dönemi: 1923-1929 / Korumacı-Devletçi Sanayileşme: 1930-1939

31.10.2018

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan II. Dünya Savaşı döneminde ekonomik koşullara ve ekonomi politikalarına etki eden “savaş ekonomisi” koşullarının incelenmesi.

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan II. Dünya Savaşı sonrası çok partili rejime geçiş, serbest piyasa ekonomisi uygulaması ve dünya ekonomisine bu yolla eklenme çabasının incelenmesi.

Hafta III: Açık Ekonomi Dönemi: 1923-1929 / Korumacı-Devletçi Sanayileşme: 1930-1939

14.11.2018

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan II. Dünya Savaşı döneminde ekonomik koşullara ve ekonomi politikalarına etki eden “savaş ekonomisi” koşullarının incelenmesi.

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan II. Dünya Savaşı sonrası çok partili rejime geçiş, serbest piyasa ekonomisi uygulaması ve dünya ekonomisine bu yolla eklenme çabasının incelenmesi.

Hafta IV: Düşük Ekonomik Büyüme Dönemi: 1954-1961 / Korumacılığa Dönüş (İçer Dönük, Dışa Bağımlı Genişleme): 1962-1976

28.11.2018

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan ekonomik büyümenin azaldığı, serbest piyasa ekonomisinin tıkandığı ve 27 Mayıs 1960 darbesiyle çok partili rejim denemesinin kesintiye uğradığı dönemin incelenmesi.

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan 27 Mayıs darbesi sonrasında yeni anayasa ve düzen çerçevesinde korumacı ve devletçi uygulamaların ve bunların ekonomideki yansımalarının incelenmesi.

Hafta I: Kriz Yılları: 1977-1979 / Sermayenin Karşı Saldırısı: 1980-1988

12.12.2018

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan siyasal çalkantı ve ekonomik kriz dönemi olan 1980 yılı öncesindeki 4-5 yıllık periyodun incelenmesi.

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan ekonomide köklü değişiklikler yaratacak 24 Ocak 1980 kararları ve 12 Eylül 1980 darbesi, yeni anayasa ve düzen çerçevesinde tekrar serbest piyasa ekonomisine geçiş çabalarının incelenmesi.

Hafta VI: Neoliberalizme Geçiş: 1989-1997 / IMF Rehberliği ve Krizler: 1998-2009

09.01.2019

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan serbest piyasa ekonomisi uygulamasının neoliberal ekonomi politikaları çerçevesinde uygulamaya konulduğu 1990’lı yılların incelenmesi.



Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan 1999-2001 kriz döneminin, Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) dikte ettiği uygulamaların ve Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) iktidarının ekonomik uygulamalarının ve ekonomi politikalarının incelenmesi.

Hafta VII: Türkiye Ekonomisi: Sonuç ve Genel Değerlendirme

23.01.2019

Türkiye iktisat tarihiyle ve Türkiye ekonomisiyle ilgili kaynaklardan Türkiye ekonomisinin güncel durumunun ve ekonomi politikalarının incelenmesi.

Türkiye iktisat tarihiyle ilgili kaynaklardan günümüzde Türkiye ekonomisinin durumunun incelenmesi.